

Ministerie van Binnenlandse Zaken en
Koninkrijksrelaties

Aan de Voorzitter van de Tweede Kamer der Staten-
Generaal
Postbus 20018
2500 AE Den Haag

www.rijksoverheid.nl
www.facebook.com/minbzk
www.twitter.com/minbzk

Kenmerk
2017-0000587822

Uw kenmerk

Datum 30 november 2017
Betreft Verklarende factoren ziekteverzuim sector Rijk

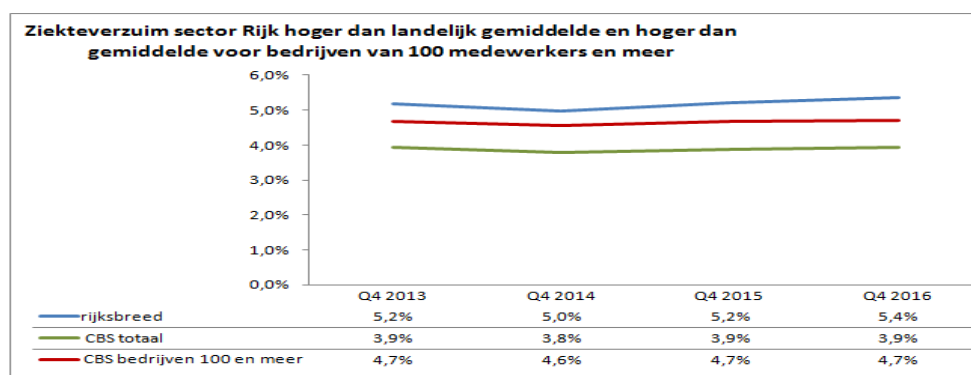
Tijdens het Algemeen Overleg over de Jaarrapportage Bedrijfsvoering Rijk 2016 op 5 juli jl. is gesproken over het ziekteverzuim binnen de sector Rijk. Het voortschrijdend jaargemiddelde van het ziekteverzuim laat de afgelopen drie jaar een stijging zien: van 5,0% in 2014 naar 5,4% in 2016. Concreet betekent dit dat er gemiddeld dagelijks 5.917 rijksambtenaren niet (volledig) inzetbaar waren in 2016. In deze brief ga ik – zoals toegezegd door mijn voorganger - in op de verklarende factoren.

Ik hecht groot belang aan het verlagen van het ziekteverzuim bij de rijksoverheid. Sinds 2015 is het beleid langs twee lijnen aangescherpt. Er is meer aandacht voor complexe dossiers en voor een meer gestroomlijnde keten bij ziekte en arbeidsongeschiktheid. Daarnaast is de aandacht voor preventie geïntensiveerd als gevolg van de recente wijzigingen in de Arbeidsongeschiktheidswet.

Niet alleen vanuit de optiek van verzuim en preventie, maar juist ook vanuit goed werkgeverschap wordt in den brede ingezet op het vergroten van inzetbaarheid en werkplezier van alle medewerkers. Duurzame inzetbaarheid is een belangrijk thema binnen het Strategisch Personeelsbeleid van de sector Rijk. De inzet richt zich daarmee niet alleen op het deel van de organisatie dat voorkomt in de ziektecijfers, maar proactief op het gehele personeelsbestand.

Analyse ziekteverzuim

Wat betreft het ziekteverzuim is het beeld dat dit in 2016 op de markt stabiel is gebleven ten opzichte van 2015. Generiek is het verzuim in Nederland 3,9%. Het verzuim bij grote organisaties (>100 medewerkers) is 4,7%.

Net als in 2015 is een analyse gemaakt van de verzuimgegevens 2016. Voor alle onderdelen van de rijksoverheid is, tot op het niveau van eenheden met meer dan 100 medewerkers, een kwantitatieve analyse van de verzuimcijfers over 2016 gemaakt. Deze analyse geeft inzicht in het percentage ziekteverzuim, de verzuimfrequentie, het aantal niet-verzuimers en de verzuimduur. Deze analyse geeft op de genoemde punten een goed beeld, ook van de verschillen tussen de Rijksonderdelen. De analyse is in gecompriëerde vorm bijgevoegd (zie bijlage).

Het verzuim laat bij vrijwel alle departementen een stijging zien. Maar er zijn ook positieve uitzonderingen. Zo is het ziekteverzuim bij Rijkswaterstaat gedaald van 4,5% in 2015 naar 4,3% in 2016. Daarnaast is het verzuim bij het ministerie van Economische Zaken stabiel ten opzichte van 2015. Het verzuim bij de ministeries van Financiën, Veiligheid en Justitie, Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties en Sociale Zaken en Werkgelegenheid ligt boven het verzuim van grote ondernemingen. Als we inzoomen op onderdelen is het beeld meer divers. Bij de Dienst Justitiële Inrichtingen, de Raad voor de Kinderbescherming, de Belastingdienst en onderdelen van BZK (P-Direkt, Doc-Direkt en FM Haaglanden) ligt het verzuim boven de 6,0%. Deze onderdelen omvatten 40 procent van alle werknemers bij het Rijk en ruim 50 procent van de werknemers bij uitvoeringsorganisaties. Uit de kwantitatieve analyse blijkt verder dat de generieke stijging van het verzuim in vrijwel alle gevallen samenhangt met de *duur* van het verzuim, niet met de *verzuimfrequentie*.

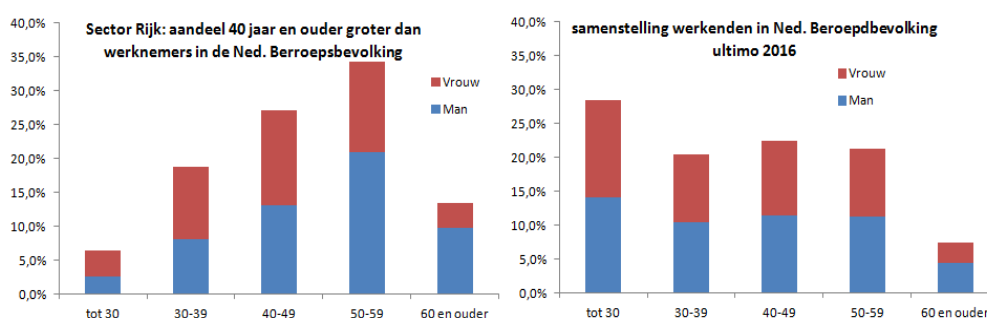
Zoals in de inleiding is aangegeven, is er sinds 2015 meer aandacht gekomen voor complexe dossiers. Complexe dossiers hebben betrekking op medewerkers die langer dan 2 jaar ziek zijn en nog geen WIA-uitkering ontvangen. De verantwoordelijkheid voor de aanpak van deze dossiers ligt bij de afzonderlijke departementen. Een groot deel van de oorspronkelijke dossiers uit 2015 is afgehandeld. Er is echter ook sprake van nieuwe instroom (zie bijlage).

Wat betreft de inrichting van de keten is van belang dat departementen eigenrisicodragers WGA en ZW zijn geworden. Hierdoor is het kostenbewustzijn vergroot. Verder is de inzet van re-integratieadviseurs in de keten verbeterd. De re-integratieadviseur wordt in elk geval vanaf week 42 betrokken bij de lopende

dossiers. Een aantal departementen zet deze adviseurs eerder in, meer gericht op preventie. De inrichting van de keten is primair een verantwoordelijkheid van de afzonderlijke departementen. Ter ondersteuning is eind 2016 een rijksbreed onderzoek gedaan naar best practices binnen de Rijksdienst. Werkbare bestanddelen zijn geïdentificeerd, verspreid en de leerpunten zijn besproken met P&O-adviseurs en leidinggevenden tijdens themabijeenkomsten. Onderwerpen die daar aan de orde kwamen waren: de diversiteit binnen de sector Rijk, de rol van de leidinggevende, betrokkenheid en cultuur binnen de organisatie, het verleggen van de aandacht van verzuim naar duurzame inzetbaarheid, vitaliteitbeleid en het goede gesprek tussen medewerker en leidinggevende.

Factoren die van invloed zijn op verzuim

Op hoofdlijnen zijn factoren die het verzuim beïnvloeden in beeld. Deels zijn die beïnvloedbaar, deels niet. Het CBS heeft in zijn publicatie van juli 2017 (Sociaal Economische Trends, verschillen in ziekteverzuim tussen bedrijfstakken) aangegeven dat de hoogte van het ziekteverzuim samenhangt met demografische kenmerken van het personeelsbestand. Het personeelsbestand van het Rijk naar leeftijd en geslacht wijkt af van de samenstelling van de werkende beroepsbevolking van Nederland. Er werken relatief veel ouderen en vrouwen; beide groepen hebben een hoger ziekteverzuim.

Als de samenstelling van de Nederlandse beroepsbevolking naar leeftijd en geslacht wordt geprojecteerd op gegevens van het Rijk dan zou het ziekteverzuim bij het Rijk ultimo 2016 niet 5,4 procent maar 4,7 procent bedragen. Dat geeft een indicatie van het effect dat de samenstelling van het personeelsbestand heeft op de hoogte van het ziekteverzuim. Daarnaast werken bij het Rijk relatief veel mensen met een vast dienstverband (93,1%). Uit onderzoek blijkt dat medewerkers met een vast dienstverband meer verzuimen dan medewerkers met een flexibel dienstverband.

Het CBS geeft ook aan dat een verklaring voor het ziekteverzuim bij de openbare sector het hoge aandeel zwaar werk is. Als het ziekteverzuim bij het Rijk naar

werksoort¹ of functie wordt ingedeeld, wordt zichtbaar dat met name in de uitvoering het verzuim hoog is. Net als bij de bedrijfsvoering. De correlatie hier moet nader worden onderzocht.

Voortschrijdend jaargemiddelde	Q4 2013	Q4 2014	Q4 2015	Q4 2016
Beleid	3,8%	3,7%	3,7%	3,9%
Toezicht	4,8%	4,7%	4,6%	4,8%
Ondersteuning	5,0%	4,8%	4,9%	5,2%
Uitvoering	5,4%	5,2%	5,5%	5,6%
rijksbreed	5,2%	5,0%	5,2%	5,4%

 gemarkeerd: hoger dan gemiddelde voor bedrijven met 100 of meer medewerkers (>= 100)

	2013	2014	2015	2016	
FGR ADVISERING	3,4%	3,4%	3,6%	3,7%	↑
FGR BEDRIJFVOERING	5,8%	5,5%	5,6%	6,4%	↑
FGR BELEID	3,6%	3,4%	3,4%	3,5%	↓
FGR K&O	3,2%	2,9%	3,1%	3,5%	↑
FGR LIJNMANAGEMENT	3,1%	2,8%	3,0%	2,8%	↓
FGR PROJECTEN/PROGRAMMAS	3,0%	2,7%	2,7%	2,7%	↓
FGR TOEZICHT	4,5%	4,4%	4,4%	4,7%	↑
FGR UITVOERING	6,2%	6,2%	6,0%	6,1%	↓

 gemarkeerd: hoger dan gemiddelde voor bedrijven met 100 of meer medewerkers (>= 100)

 gemarkeerd: lager dan landelijk gemiddelde CBS

Al deze factoren zijn van invloed op het verzuim bij de Rijksoverheid, evenals bredere maatschappelijke en economische ontwikkelingen. Ze verklaren echter niet volledig de hoogte van het verzuim, de verschillen tussen onderdelen en de stijging van het verzuim bij een aantal departementen. Bovendien bieden bovenstaande verklaringen nog onvoldoende houvast voor handelingsperspectief om het ziekteverzuim terug te dringen. Daarvoor moet nog een slag dieper worden gegaan.

Deze verdiepingsslag wordt de komende periode uitgevoerd. Samen met departementen worden mogelijke verklarende factoren in de vorm van hypothesen getoetst. Factoren die effect hebben op het ziekteverzuim binnen de sector Rijk vormen de knoppen waar aan gedraaid kan worden. Daarnaast wordt kwalitatief onderzoek gedaan onder bedrijfsartsen en bedrijfsmaatschappelijk werkers die werkzaam zijn binnen het Rijk. Ook worden verschillen in beeld gebracht tussen goed presterende en minder goed presterende onderdelen om daaruit lessen te trekken.

Dit alles moet input leveren om het ziekteverzuim gericht terug te dringen en verder te werken aan preventie en inzetbaarheid. Het vergt structurele aandacht,

¹ Werksoort: indeling van onderdelen bij het Rijk naar hun primair proces: Beleid, Toezicht, Ondersteuning (= bedrijfsvoering) en Uitvoering.

inzicht en een brede focus op inzetbaarheid. In de Jaarrapportage Bedrijfsvoering Rijk 2017 wordt u geïnformeerd over de voortgang.

De minister van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties,

drs. K.H. Ollongren

Bijlage

A. Verzuimgegevens Rijk 2016

	2014	2015	2016
Aantal medewerkers Rijk (excl. Defensie, Hoge Colleges van Staat en Rechtspraak)	107.007	106.678	117.118
	Man 61.968	Man 61.348	Man 63.965
	Vrouw 45.039	Vrouw 45.330	Vrouw 53.153

VZ 2013	VZ 2014	VZ 2015	VZ 2016
5,2	5,0	5,2	5,4
Frequentie 2013	Frequentie 2014	Frequentie 2015	Frequentie 2016
1,3	1,0	1,2	1,2

	Aandeel VZ per duurklasse			
	1 t/m 7 dagen	8 t/m 42 dagen	43 t/m 365 dagen	>365 dagen
2014	0,8	1,1	2,5	0,6
2015	0,9	1,3	2,4	0,6
2016	0,9	1,3	2,5	0,6

	2014	2015	2016
Nulverzuim	42 %	39%	40,4%

VZ = verzuimpercentage
Frequentie= verzuimfrequentie

Ministerie van Algemene Zaken

	2014	2015	2016
Aantal medewerkers	379	380	383
	Man 164	Man 161	Man 167
	Vrouw 215	Vrouw 219	Vrouw 216

VZ 2013	VZ 2014	VZ 2015	VZ 2016
3,4	3,7	3,7	4,2
Frequentie 2013	Frequentie 2014	Frequentie 2015	Frequentie 2016
1,5	1,4	1,4	1,4

	Aandeel VZ per duurklasse			
	1 t/m 7 dagen	8 t/m 42 dagen	43 t/m 365 dagen	>365 dagen
2014	1,2	1,1	1,3	0,1
2015	1,1	1,0	1,5	0,3
2016	1,2	1,2	1,3	0,6

	2014	2015	2016
Nulverzuim	35,7	32,3	33,5

Ministerie van Sociale Zaken en Werkgelegenheid

	2014	2015	2016
Aantal medewerkers	2344	2.375	2856
	Man 1.290	Man 1.276	Man 1.345
	Vrouw 1.054	Vrouw 1.099	Vrouw 1.511

VZ 2013	VZ 2014	VZ 2015	VZ 2016
4,7	4,3	4,7	5,3
Frequentie 2013	Frequentie 2014	Frequentie 2015	Frequentie 2016
1,0	0,8	1,0	0,8

	Aandeel VZ per duurklasse			
	1 t/m 7 dagen	8 t/m 42 dagen	43 t/m 365 dagen	>365 dagen
2014	0,6	0,8	2,4	0,6
2015	0,7	1,0	2,3	0,6
2016	0,7	1,2	2,8	0,6

	2014	2015	2016
Nulverzuim	48,8 %	43,4%	47,1

Ministerie van Economische Zaken

	2014	2015	2016
Aantal medewerkers	9.593	9.346	9.636
	Man 5.704	Man 5.466	Man 5.541
	Vrouw 3.889	Vrouw 3.890	Vrouw 4.095

VZ 2013	VZ 2014	VZ 2015	VZ 2016
4,3	4,0	4,1	4,0
Frequentie 2013	Frequentie 2014	Frequentie 2015	Frequentie 2015
1,2	1,0	1,1	1,1

	Aandeel VZ per duurklasse			
	1 t/m 7 dagen	8 t/m 42 dagen	43 t/m 365 dagen	>365 dagen
2014	0,7	0,9	2,0	0,4
2015	0,8	0,9	2,0	0,4
2016	0,8	1,0	1,9	0,4

	2014	2015	2016
Nulverzuim	47,4	42,8	44,0

Ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap

	2014	2015	2016
Aantal medewerkers	4.222	4.265	4.379
	Man 2.056	Man 2.060	Man 2.089
	Vrouw 2.166	Vrouw 2.205	Vrouw 2.290

VZ 2013	VZ 2014	VZ 2015	VZ 2016
4,5	4,3	4,3	4,6
Frequentie 2013	Frequentie 2014	Frequentie 2015	Frequentie 2016
1,4	1,1	1,2	1,2

Aandeel VZ per duurklasse				
	1 t/m 7 dagen	8 t/m 42 dagen	43 t/m 365 dagen	>365 dagen
2014	0,9	0,9	2,1	0,4
2015	0,9	1,0	2,0	0,3
2016	0,9	1,1	2,2	0,3

	2014	2015	2016
Nulverzuim	40,3	37,7	46,7

Ministerie Volksgezondheid, Welzijn en Sport

	2014	2015	2016
Aantal medewerkers	4.324	4.451	4.627
	Man 1.754	Man 1.747	Man 1.764
	Vrouw 2570	Vrouw 2.704	Vrouw 2.863

VZ 2013	VZ 2014	VZ 2015	VZ 2016
4,5	4,1	4,3	4,7
Frequentie 2013	Frequentie 2014	Frequentie 2015	Frequentie 2016
1,2	1,0	1,1	1,1

Aandeel VZ per duurklasse				
	1 t/m 7 dagen	8 t/m 42 dagen	43 t/m 365 dagen	>365 dagen
2014	0,7	0,8	2,0	0,5
2015	0,8	0,9	1,9	0,6
2016	0,8	0,9	2,3	0,6

	2014	2015	2016
Nulverzuim	45	40,5	40,5

Ministerie van Buitenlandse Zaken

	2014	2015	2016
Aantal medewerkers	2.726	2.661	
	Man 1311	Man 1.268	
	Vrouw 1.415	Vrouw 1.393	

VZ 2013	VZ 2014	VZ 2015	
Geen deelnemer P-direkt	3,2	3,1	
Frequentie 2013	Frequentie 2014	Frequentie 2015	
1,2	1,0	0,9	

	Aandeel VZ per duurklasse			
	1 t/m 7 dagen	8 t/m 42 dagen	43 t/m 365 dagen	>365 dagen
2014	0,6	0,7	1,5	0,4
2015	0,7	0,7	1,4	0,4
2016	0,	0,	1	0

	2014	2015	2016
Nulverzuim	51,7	49,8	

Ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties (excl. AIVD)

	2014	2015	2016
Aantal medewerkers	7.036	8.049	7.336
	Man 4.061	Man 4.762	Man 4.323
	Vrouw 2.975	Vrouw 3.287	Vrouw 3.013

VZ 2013	VZ 2014	VZ 2015	VZ 2016
4,9	4,8	4,7	5,0
Frequentie 2013	Frequentie 2014	Frequentie 2015	Frequentie 2016
1,3	1,0	1,1	1,1

	Aandeel VZ per duurklasse			
	1 t/m 7 dagen	8 t/m 42 dagen	43 t/m 365 dagen	>365 dagen
2014	0,8	1,0	2,4	0,6
2015	0,8	1,1	2,1	0,6
2016	0,9	1,2	2,4	0,5

	2014	2015	2016
Nulverzuim	44,6	41,7	43,9 %

Ministerie van infrastructuur en Milieu (incl. RWS)

	2014	2015	2016
Aantal medewerkers	12.525	12.472	12.755
	Man 8.056	Man 8.416	8.550
	Vrouw 4.069	Vrouw 4.056	4.205

VZ 2013	VZ 2014	VZ 2015	VZ 2016
4,3	4,3	4,3	4,4
Frequentie 2013	Frequentie 2014	Frequentie 2015	Frequentie 2016
1,2	1,0	1,1	1,0

	Aandeel VZ per duurklasse			
	1 t/m 7 dagen	8 t/m 42 dagen	43 t/m 365 dagen	>365 dagen
2014	0,7	1,0	2,1	0,5
2015	0,8	1,1	2,0	0,5
2016	0,8	1,1	2,0	0,5

	2014	2015	2016
Nulverzuim	44,7 %	41,3	62,2

*RWS**

	2015	2016
Aantal medewerkers		8.876
	Man	Man 6.242
	Vrouw	Vrouw 2,634
VZ 2013	VZ 2015	VZ 2015
-	4,4	4,5
Frequentie 2013	Frequentie 2014	Frequentie 2015
-	1,1	

Aandeel verzuimpercentage per duurklasse			
1 t/m 7 dagen	8 t/m 42 dagen	43 t/m 365 dagen	>365 dagen
0,9	1,7	3,4	0,8

* Deze presentatie van cijfers wijkt af van de presentatie bij de 0-meting. Vanaf 2016 zullen de uitvoeringsorganisaties standaard worden opgenomen. Nu betreft dit cijfers van RWS die uit het geheel gelicht zijn. Het totaal van I&M is inclusief RWS.

Ministerie van Veiligheid & Justitie (Excl. politie en rechtspraak, incl. DJI)

	2014	2015	2016
Aantal medewerkers	30.218	29.542	29.252
	Man 15.910	Man 15.456	Man 15.031

	Vrouw 14.309	Vrouw 14.086	Vrouw 14.221
--	--------------	--------------	--------------

VZ 2013	VZ 2014	VZ 2015	VZ 2016
6,0	5,9	5,9	6,0
Frequentie 2013	Frequentie 2014	Frequentie 2015	Frequentie 2016
1,3	1,1	1,2	1,1

Aandeel VZ per duurklasse				
	1 t/m 7 dagen	8 t/m 42 dagen	43 t/m 365 dagen	>365 dagen
2014	0,8	1,4	3,1	0,7
2015	0,9	1,4	3,0	0,7
2016	0,9	1,4	3,0	0,8

	2014	2015	2016
Nulverzuim	39,5	36,5	

Vanaf 1 januari 2017 is V&J overgegaan naar ERD WGA. Vanaf die datum is geen inloop. V&J begint op 0 gevallen WGA.

*DJI (Dienst Justitiële Inrichtingen)**

	2015	2016
Aantal medewerkers	14.848	
	Man 9.834	Man 9.543
	Vrouw 5.014	Vrouw 4,898
VZ 2013	VZ 2015	VZ 2016
-	6,9	6,8
Frequentie 2013	Frequentie 2015	Frequentie 2016
-	1,2	1,2

Aandeel verzuimpercentage per duurklasse			
1 t/m 7 dagen	8 t/m 42 dagen	43 t/m 365 dagen	>365 dagen
0,9	1,7	3,4	0,9

* Deze presentatie van cijfers wijkt af van de presentatie bij de 0-meting. Vanaf 2016 zullen de uitvoeringsorganisaties standaard worden opgenomen. Nu betreft dit cijfers van DJI die uit het geheel gelicht zijn. Het totaal van V&J is inclusief DJI.

Ministerie van Financiën (Kern)

	2014	2015	2016
Aantal medewerkers	1.640	1.640	1.645
	Man 979	Man 978	Man 966
	Vrouw 661	Vrouw 662	Vrouw 679

VZ 2013	VZ 2014	VZ 2015	VZ 2016
3,6	3,8	3,7	3,9
Frequentie 2013	Frequentie 2014	Frequentie 2015	Frequentie

1,3	0,9	1,2	1,1
-----	-----	-----	-----

Aandeel VZ per duurklasse				
	1 t/m 7 dagen	8 t/m 42 dagen	43 t/m 365 dagen	>365 dagen
2014	1,2	0,8	1,1	0,3
2015	1,0	0,9	1,4	0,4
2016	1,0	0,9	1,5	0,5

	2014	2015	2016
Nulverzuim	42,7 %	45,7 %	39,2 %

Belastingdienst

	2014	2015	2016
Aantal medewerkers	31.974	31.360	29.976
	Man 20.255	Man 19.703	Man 18.422
	Vrouw 11.719	Vrouw 11.657	Vrouw 11.554

VZ 2013	VZ 2014	VZ 2015	VZ 2016
5,7	5,4	6,0	6,1
Frequentie 2013	Frequentie 2014	Frequentie 2015	Frequentie 2016
1,4	1,2	1,4	1,3

Aandeel VZ per duurklasse				
	1 t/m 7 dagen	8 t/m 42 dagen	43 t/m 365 dagen	>365 dagen
2014	0,9	1,0	2,6	1,0
2015	1,0	1,2	2,8	1,0
2016	1,1	1,7	2,7	0,6

	2014	2015	2016
Nulverzuim	42,4 %	39 %	33,1 %

B. Evaluatie Inhaalslag complexe dossiers

-Aanpak van langdurig verzuim door aanpak van (complexe) dossiers (> 2jaar)-

	2016	2015
Ministerie van AZ	2	0
Buitenlandse zaken	7	7
Ministerie van BZK	14	13
Ministerie van Economische Zaken	16	11

Kenmerk
2017-0000587822

Ministerie van Financiën, incl Belastingdienst	73	95
Ministerie van Infrastructuur en Milieu	39	25
Ministerie van OCW	5	2
Ministerie van Sociale Zaken en Werkgelegenheid	9	7
Ministerie van VWS	13	13
Ministerie van Veiligheid en Justitie	115	133
Totaal	293	306